

بررسی حضور روز افزون گردشگران ایرانی در ارمنستان

(پیامدها و چگونگی برخورد و تعامل با آنها)

پژوهشگر: اکبر عقیقی

رایزنی فرهنگی سفارت ج.ا. ایران | ایروان

اسفند ۱۳۹۰

بسمه تعالی

موضوع: بررسی حضور روز افزون گردشگران ایرانی در ارمنستان

(پیامدها و چگونگی برخورد و تعامل با آنها)

پژوهشگر: اکبر عقیقی

ارگان حمایت کننده: رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ارمنستان - ایروان

چکیده:

از نقطه نظر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، حضور روز افزون گردشگران ایرانی در کشور ارمنستان قابل تامل و بررسی است. این تحقیق با هدف بررسی علت و یا عواملی که در جذب گردشگرانی ایرانی (بخصوص قشر جوان) نقش دارند، انجام گرفت. این پژوهش از نوروز سال ۱۳۹۰ بصورت پیمایشی - توصیفی انجام شد.

روش:

در این پژوهش که از نوع پیمایشی - توصیفی بود، از نمونه های در دسترس استفاده شد. نمونه های در دسترس همان مصاحبه شونده هایی بودند که مستقیماً از خاک ایران (چه بصورت زمینی و چه بصورت هوایی) وارد خاک ارمنستان شده بودند.

۱- جوانانی که فقط برای گردشگری و تفریح آمده بودند. (تعداد

مصاحبه شونده = ۱۰۰ نفر، میانگین سنی ۲۸ سال

۲- دانشجویانی که برای ادامه تحصیل در مقطه کارشناسی ارشد و تقسیم می شوند

دکتری آمده بودند. البته تعداد دانشجویان دوره دکتری در این

مصاحبه بیشتر بود. (تعداد مصاحبه شونده = ۱۰۰ نفر، میانگین

سنی = ۳۸ سال)

ابزار: پرسشنامه شفاهی و ۱- علت آمدنتان به ارمنستان را بگویید. سه اولویت را بیان کنید.

مشاهده. برخی از این سوالات ۲- اگر این جاذبه ها داخل ایران بود، باز هم به ارمنستان می آمدید؟

عبارت بودند از: ۳- آیا از مکان دیدنی هم بازدید کردید.

نتایج:

برای گردشگران جوانی که فقط برای تفریح آمده بودند سه عامل سکس، دیسکو و مشروبات الکلی

بیشترین جاذبه را داشت. نزدیکی کشور ارمنستان و قیمت ارزان سفر (نسبت به سایر کشورها) از

علل فرعی محسوب می شوند.

۱- پذیرش آسان در رشته مورد علاقه

برای گروه تحصیلی در مقطع

۲- ارزانی رشته های پزشکی و دندانپزشکی نسبت به سایر

لیسانس و پزشکی و

کشورها حتی ایران

دندانپزشکی

۳- نزدیکی

۴- راحت بودن، بدور از کنترل اجتماع و خانواده بودند.

۱- پذیرش آسان در دانشگاه‌ها UN و در رشته‌های مورد علاقه

۲- امکان ادامه تحصیل به صورت حضوری UN نیمه حضوری و

تمام وقت

۳- ارزانی هزینه‌های تحصیلی سفر به سایر کشورها

۴- نزدیکی و هم مرز بودن

برای مقاطع دکتری و فوق

لیسانی

مقدمه:

سفر و مسافرت از دیرباز مورد توجه بشر بوده است گرچه در گذشته هدف از سفرهای طولانی و پر خطر فقط زیارت و تجارت بود. اما امروزه با گسترش سیستم حمل و نقل، افزایش درآمد مردم، پدید آمدن زمان استراحت و فراغت این موضوع به امر جدایی ناپذیر از زندگی افراد تبدیل شده است. بطوری که هم اکنون هدف از سفر کردن بسیار تخصصی و پیچیده تر شده است. سفر جایگاه ویژه‌ای در فرهنگ تمدن و ادیان کشورهای مختلف و بخصوص ایران، با تمدن هفت هزار ساله اش دارد. فولکلور کشورهایی از جمله ایتالیا، یونان و چین پر است از افسانه‌ها، قهرمانان و آداب و رسوم که سفر نقشی کلیدی را در آن ایفا می کند و در فرهنگ ایرانی UN اسلامی ما نیز بطور مستقیم به فواید سفر اشاره شده است.

بر اساس آمار منتشر شده از سوی سازمان جهانی گردشگری تا سال ۲۰۲۰ میلادی تعداد گردشگران در سرتاسر دنیا به رقمی حدود ۶/۱ میلیارد نفر خواهد رسید. این امر نشان دهنده گسترش روز افزون صنعت گردشگری است. بطوری که هم اکنون صنعت گردشگری پس از صنعت نفت و خودرو سازی، سومین صنعت بزرگ دنیا به حساب می آید (پیش بینی می شود تا سال ۲۰۱۰ میلادی با پشت سر گذاشتن این دو به بزرگترین صنعت دنیا تبدیل شود) اما اگر به وب سایت سازمان جهانی گردشگری مراجعه کنیم با ارقام جالبی مواجه می شویم. درآمد صنعت گردشگری در دنیا در سال ۲۰۰۵ میلادی، رقمی معادل ۷/۶۸۲ میلیارد دلار و تعداد گردشگران نیز در همین سال رقمی حدود ۸/۸۰۶ میلیون نفر اعلام شده است. این ارقام نشان می دهد که توجه به صنعت گردشگری و چگونگی مدیریت و بهره برداری مؤثر از آن، باید جزو اولویتهای اصلی نظام اقتصادی UN اجتماعی کشورهای دارای پتانسیل گردشگری قرار گیرد.

بطور کلی گردشگری به عنوان مسافرت تفریحی در نظر گرفته می شود. هر چند که در سالهای اخیر شامل هر گونه مسافری می شود که شخص به واسطه آن از محیط کار یا زندگی خود خارج شود. واژه گردشگر از زمانی پدید آمد که افراد طبقه متوسط اقدام به مسافرت کردن نمودند. از زمانی که مردم توانایی مالی بیشتری پیدا کردند و عمرشان طولانی تر شد، این امر ممکن شد. اغلب گردشگران بیش از هر چیز به آب و هوا، فرهنگ یا طبیعت مقصد خود علاقمند هستند. ثروتمندان همیشه به مناطق دوردست سفر کرده اند، البته نه به صورت اتفاقی، بلکه در نهایت به یک منظور خاصا برای دیدن ساختمانهای معروف و آثار هنری، آموختن زبانهای جدید و چشیدن غذاهای متفاوت، گردشگری سامزان یافته امروزه یک صنعت بسیار مهم در تمام جهان است.

تاریخچه:

لغت گردشگری (Tourism) از کلمه Tour به معنای گشتن اخذ شده که ریشه در لغت لاتین Turns به معنای دور زدن، رفت و برگشت بین مبدأ و مقصد دارد که از یونانی به اسپانیایی و فرانسه و در نهایت به انگلیسی راه یافته است. افراد ثروتمند معمولاً به اقصی نقاط جهان سفر می کنند تا شاهکارهای هنری را ببینند و زبانهای جدید بیاموزند، با فرهنگهای جدید یا با غذاهای دیگر کشورها آشنا شوند. اصطلاحات «توریسم» و «توریست» اولین بار در سال ۱۹۳۷ توسط جامعه ملل مورد استفاده قرار گرفت. توریسم به سفر خارج از کشور و با مدت زمان بیش از ۲۴ ساعت اطلاق می شود. تاریخچه توریسم در اروپا به سفرهای زائران قرون وسطی بر می گردد.

زائران کلیسای اعظم کانتر بوری در انگلستان مسافرت خود را مسافرتی مذهبی دانسته و آنرا تجربه ای در روز تعطیل تلقی کردند. زائران فعالیتهایی را آغاز کردند که هنوز هم آنها را می توان مشاهده کرد. مثلاً سوغاتی آوردن از سفر، باز کردن حسابهای اعتباری در بانکهای خارجی (که در قرون وسطی شبکه های بین المللی یهودیان و لمباردها موسس آن بودند) و استفاده از اشکال مختلف حمل و نقل. هنوز زائران در صنعت توریسم جایگاه مهمی دارند. البته اشکال سکولار آن نیز شکل گرفته اند که می توان از بازدید از مقبره ی جیم موریسون در گورستان پرلاشز نام برد. در طی قرن شانزدهم در انگلستان برگزاری تورهای بزرگ تفریحی کاملاً مرسوم بود. پسران نجیب زادگان و اشراف را برای کسب تجربه به تورهای دور اروپا اعزام می کردند. قرن هجدهم عصر طلایی تورهای بزرگ بود.

انواع توریسم

الف) توریسم درمانی

توریسم درمانی همیشه وجود داشته ولی تا قبل از قرن هجدهم اهمیت چندانی برای آن نائل نبودند. در انگلستان این بخش به شهرهای دارای چشمه های آب گرم اختصاص داشت و عموماً مناطقی که آبهای معدنی داشتند برای درمان امراض مختلف از بیماریهای روده ای گرفته تا کبدی و برونشیت مورد توجه قرار می گرفتند.

توریسم تفریحی

بریتانیا نخستین کشور اروپایی بود که انقلاب صنعتی را آغاز نمود و جامعه صنعتی نخستین جامعه ای بود که فرصت تفریح را برای تعداد روز افزونی از مردم فراهم می آورد. در شروع کار این تفریحات برای طبقه کارگری ممکن نبود بلکه صاحبان ماشین تولید مالکین کارخانجات و تجار و اقتصاد مدارها از این فرصت بهره مند بودند. بدین ترتیب طبقه متوسط هم پدید آمد در نام گذاری بسیاری از این مناطق ردپایی از اصل و ریشه ی بریتانیایی دیده می شود. مثلاً در نیس که اولین مرکز تفریحی ایام تعطیلات در فرانسه بود مراسم ویژه ای به نام پرومناد دزانگلی برگزار می شود.

توریسم زمستانی:

ورزش‌های زمستانی عمدتاً از اختراعات طبقات مرفه بریتانیا هستند که در بدو امر در روستاهای زرمات، والایس و سنت موریتس سوئیس در سال ۱۸۶۴ مطرح و معرفی شده‌اند. نخستین تور ورزشی زمستانی برای ایام تعطیل یا تعطیلات زمستانی در سال ۱۹۰۳ عازم آلبودن شد که آن هم در سوئیس بود. ورزش سازماندهی شده در بریتانیا پیش از رسیدن به کشورهای دیگر به رونق رسیده بود. واژگان ورزش شاهد این مدعا هستند از جمله: راگبی، فوتبال و بوکس که تماماً ریشه انگلیسی دارند حتی تنیس که یک ورزش اصیل فرانسوی از سوی بریتانیایی‌ها جنبه رسمی پیدا کرد و قانونمند شد و حتی اولین میزبانی رقابت‌های قهرمانی در قرن نوزدهم را عهده‌دار شد. ورزش‌های زمستانی پاسخ طبیعی به طبقه خاصی به تفریح در سردترین فصل سال بود.

در کشور عزیزمان، ایران اسلامی نیز با چند گروه توریست روبرو هستیم.

- توریست‌های زیارتی داخلی
- توریست‌های تفریحی داخلی
- توریست‌های زیارتی خارجی
- توریست‌های تفریحی خارجی
- مسافرانی که جهت درمان به خارج از کشور مراجعه می‌کنند
- توریست‌هایی که جهت امور تحصیلی به خارج از کشور مراجعه می‌کنند.

مقصد تورهای زیارتی داخلی بیشتر قم، شهر ری، شیراز و مشهد مقدس می‌باشد. افراد از سراسر ایران به این اماکن با هر امکاناتی مسافرت می‌کنند. مردم از شهرهای کوچک جهت مداوا و درمان بیماری خودشان به شهرهای فوق‌الذکر و تهران و اصفهان نیز مسافرت می‌کنند. به غیر از شهرهای نامبرده شده، در ایام تعطیلات تابستان، ایام نوروز، و سایر روزها تعطیل به روستاها و موطن اصلی خود سفر می‌کنند.

در رابطه با توریست‌های زیارتی خارجی، مقصد عربستان (مدینه و مکه)، عراق (کربلا، نجف، کاظمین، سامرا و...) و سوریه می‌باشد. حتی افرادی که تمکن مالی هم ندارند، بعضاً به کشورهای فوق‌الذکر مخصوصاً عراق و سوریه جهت زیارت مسافرت می‌کنند. مسافرینی که جهت ادامه تحصیل به خارج از کشور مراجعه می‌کنند به چند گروه تقسیم می‌شوند.

الف) گروه متمکن که بیشتر به اروپا و آمریکا (البته در صورت گرفتن پذیرش) سفر می‌کنند.
ب - گروه دوم کسانی که ممکن است از نظر مالی متمکن نباشند ولیکن از طریق دولت ایران و یا کشور مقصد بورس تحصیلی خواهند شد.

ج) گروه سوم کسانی هستند که یا موفق به اخذ پذیرش از کشورهای اروپایی نشده‌اند و یا از تمکن مالی کافی برخوردار نیستند لذا مجبورند به کشورهای مثل مالزی، آسیای میانه، روسیه، ترکیه، چین و هند و... جهت ادامه تحصیل بروند.

در رابطه با توریستهای درمانی باید متذکر شویم که بعد از انقلاب اسلامی با پیشرفتهایی که در زمینه های پزشکی در داخل کشور حاصل شد، از تعداد توریستهای درمانی به کشورهای اروپایی و آمریکا نیز کاسته شده است.

اما توریستهای تفریحی که بیشتر مورد بحث ماست، تبعات زیادی را از لحاظ فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و حتی بهداشتی برای کشورمان داشته است. یکی از کشورهایی که مقصد توریستهای جوان ایرانی است، کشور ارمنستان است. جمهوری ارمنستان با ۲۹۸۰۰ کیلومتر مربع مساحت، در جنوب غربی منطقه قفقاز و با کمی فاصله از سواحل جنوب شرقی دریای سیاه واقع شده و همچون کمربندی بین مرزهای جمهوری اسلامی ایران از یک سو و جمهوری آذربایجان و گرجستان از سوی دیگر گسترده شده است. این کشور از جنوب با جمهوری اسلامی ایران، از جنوب غربی با جمهوری خود مختار نخجوان، از غرب با ترکیه و از شمال با گرجستان و از مشرق با جمهوری آذربایجان مرز مشترک دارد. ارمنستان کشوری کوهستانی است که در شمال فلات ایران، در غرب فلات ارمنستان و جنوب سلسله جبال قفقاز واقع شده است. ارتفاع میانگین ارمنستان از سطح دریا ۱۸۰۰ متر است و تنها ۱۰ درصد سرزمین ارمنستان کمتر از ۱۰۰۰ متر ارتفاع دارد. بلندترین قله ارمنستان آراگاتس (Aragatz) است که در شمال غرب این جمهوری واقع است و ۴۰۹۰ متر ارتفاع دارد. از جاذبه های جمهوری ارمنستان می توان از کلیسای اچمیادزین، کلیسای گغارت، دریاچه سوان، بنای یاد بود کشتار دسته جمعی ارامنه، منطقه جرموک، معبد گارنی، کلیسای خور ویراپ، کلیسای نوراوانک، مسجد کبود ایروان را نام برد.

مسجد کبود ایروان یکی از بزرگترین مساجد منطقه قفقاز بشمار می رود. در کتیبه های این مسجد، نوشته شده است که این بنا توسط حسین علی خان، والی شهر ایروان در سال ۱۱۷۹ هجری قمری برابر با ۱۷۶۵ میلادی (مصادف با سلسله زندیه ساخته شده است).

نوروز سال ۱۳۹۰ آنقدر تعداد مسافری ایرانی به این کشور زیاد بود که دولت ارمنستان اعلام کرد که دیگر توانایی پذیرش این میزان مسافر را ندارد. سه گروه مسافر به این کشور سفر می کنند:

الف) دانشجویانی که در دوره های مختلف (لیسانس، فوق لیسانس و دکتری) مشغول به تحصیل هستند.

ب) تجار، کسبه، دبیران و معلمان مجتمع آموزشی ایرانیان، کارمندان سفارت و رایزنی فرهنگی و خانواده ایشان گروه دومی هستند که در حال آمد و شد به ارمنستان می باشند. تجار و کسبه بعضاً ارمنستان را بعنوان پلی بین ایران و کشورهای دیگر مثل روسیه، منطقه قفقاز جهت تجارت کالا به حساب می آورند.

ج) توریستهای تفریحی که جهت گشت و گذار و تفریح به این کشور سفر می کنند. البته گروهی از افراد که بیشتر آنها را جوانان تشکیل می دهند در ارمنستان به فعالیتهای مثل معامله گری، واسطه گری، و به اصطلاح خودشان لیدری می پردازند و کسب درآمد می کنند و هراز چند گاهی جهت تمدید ویزا به بیرون از مرزهای ارمنستان (مثل مرز ارمنستان-گرجستان) حتی برای چند دقیقه می روند و سرعت بر می گردند.

هزینه هائیکه ایرانیان (اعم از دانشجوی، توریست و...) در ارمنستان می کنند، آنقدر کشور ارمنستان را متحول کرده است که بسیار برای کسانیکه قبلاً به این کشور آمده اندف مشهود و ملموس است. از جمله این پیشرفتهای می توان به تغییر چهره شهرها، مخصوصاً شهر ایروان، زیبایی خیابانها، به روز شدن آمبولانسها، مجهز و زیبا شدن فرودگاه ایروان و افزایش و جذب نیروهای پلیس و سایر نیروهای امنیتی نام برد. مسلماً جذب این میزان نیروی پلیس یعنی اشتغال زدایی برای یک کشور در حال توسعه.

حال این سوال مطرح می شود که چرا مردم ایران بخصوص جوانان ایرانی به شهرهای خودمان (که بسیار از جاذبه های توریستی و گردشگری برخوردار است) مسافرت نمی کنند و یا کمتر مسافرت می کنند؟

علت این میزان هجوم جمعیت جوان ایرانی به این کشور به چه علت یا عللی است؟

ارمنستان، جنگل سیسنگان و گلستان، نمک آبرود، غار علی صدر، تخت جمشید، پرسپولیس، دریای خزر، جزیره کیش، خلیج فارس و... ندارد. ارمنستان اصفهان و جاذبه های این شهر را ندارد، پس چرا مردم مخصوصاً جوانان برای آمدن به این جمهوری تلاش می کنند؟ حتی خیلی از آنها برای بار چندم به این کشور مسافرت کرده اند.

با حدس و گمان نمی توان به این سوالات جواب داد. بلکه یک تحقیق علمی و هدفمند را می طلبد از این تحقیق با هدف رسیدن به جوابی علمی به این سوال که انگیزه جوانان برای مسافرت کردن به این کشور (ارمنستان) چیست؟ انجام شد.

روش: این تحقیق از نوع پیمایش UN توصیفی است. مصاحبه شوند های این پژوهش نمونه ما را تشکیل می دهند که بعنوان نمونه در دسترس می توان از آنها نام برد و به چند گروه تقسیم می شوند. ابزار ما پرسشنامه شفاهی و مشاهده بود. (مشاهده هدفمند).

گروه الف UN توریستهای جوانی بودند که به قصد تفریح آمده بودند UN میانگین سنی آنها ۲۸ سال بود. تعداد مصاحبه شونده ها در این گروه ۱۰۰ نفر بودند.

گروه ب UN توریستهای جوانی که در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. البته در مقطع کارشناسی و تعدادی از آنها (که بیشترین افراد گروه ب را تشکیل می دادند) جوانان بودند که برای رشته پزشکی و دندانپزشکی به این کشور آمده بودند. تعداد مصاحبه شوندگان در این گروه ۵۰ نفر بود (هم دختر و هم پسر). میانگین سنی = ۲۲ سال).

گروه ج- گروه سوم کسانی بودند که برای دوره فوق لیسانس و دکتری آمده بودند. میانگین سنی آنها ۳۸ سال بود. جامعه آماری این گروه نیز ۱۰۰ نفر بوده خیلی از آنها مسئولیتهایی نیز در کشور خودمان (ایران) داشتند. از استاندار، نماینده مجلس، مدیر کل گرفته تا مدیر دبیرستان.

گروه د UN گروه چهارم کسانی بودند که با خانواده جهت تفریح آمده بودند که موفق به مصاحبه با آنها نشدیم.

ابزار:

ابزار ما مشاهده می‌گردد و هدفمند و پرسشنامه شفاهی بود که از این افراد بعمل آمد. سوالات پرسشنامه شفاهی عبارت بودند از:

- چند سالتان است؟
- چندمین بار است که به ارمنستان مسافرت می‌کنید؟
- آیا به کشورهایی به غیر از ارمنستان سفر کرده اید؟
- علت آمدنتان به ارمنستان چیست؟
- بطور کلی سه مورد که برای شما در کشور ارمنستان جاذبه دارد را نام ببرید.
- اگر این جاذبه‌ها در کشور خودمان (ایران) بود، باز هم به ارمنستان سفر می‌کردید؟
- آیا از اماکن دیدنی ارمنستان در طی مدت اقامتتان بازدید کرده اید، یا بازدید خواهید کرد؟

ذکر این نکته لازم است که این سوالات پس از بیان هدف تحقیق و جلب نظر ایشان در یک جو دوستانه و صمیمی پرسیده می‌شد.

نتایج و یافته‌ها:

جوابهای مشترک گروه الف (توریستهای جوانی که به قصد تفریح آمده بودند) به این سوال که انگیزه شما برای مسافرت به کشور ارمنستان چه بوده است؟ عبارت بودند از:

اولویت اول: فساد اخلاقی

اولویت دوم: دیسکو و مشروبات الکلی

برخی از آنها ابراز می‌داشتند، خورده یا نخورده مشروب الکلی برای ما خیلی مهم نیست.

اولویت سوم: نزدیکی به کشور ایران.

اولویت چهارم: بعضاً به لحاظ هزینه، آمدن به ارمنستان نسبت به شهرهای شمالی و یا کیش، برای ما ارزانتر در می‌آید.

از آنها پرسیده شد آیا این جاذبه‌ها در ایران نیست (منظور سکس، مشروبات الکلی)؟

آنها در جواب گفتند: چرا این مسائل هست ولیکن با اضطراب انجام می‌شود. بعضاً به قول خودشان کوفتمان می‌شود.

اینجا کسی ما را در حین سکس، و یا رفتن به دیسکو کنترل نمی‌کند. آزاد هستیم و با خیال راحت کارمان را انجام می‌دهیم.

دخترهای این گروه، مساله سکس و یا مشروبات الکلی را مطرح نمی‌کردند. بیشتر بحث آزاد بودن را مطرح می‌کردند. می‌گفتند با این سبک حجابی که در جامعه ایران است مخالفیم. اینجا راحت

گشت و گذار می‌کنیم. این گروه می‌گفتند اگر وقت کنیم به جاهای دیدنی هم می‌رویم. اکثراً دریاچه سوان را انتخاب می‌کردند. خیلی افراد از این گروه به جاهای دیدنی هم می‌رفتند.

جوابهای مشترک گروه ب: (جوانانی که در دوره ی کارشناسی و پزشکی و دندانپزشکی مشغول به تحصیل بودند) عبارت بود از:

- ۱- رشته مورد علاقه مان را براحتی انتخاب می کنیم و پذیرش می گیریم.
- ۲- ارزانی رشته ها دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی شهریه خیلی کمی را نسبت به کشورهای مثل هندوستان و مالزی می پردازند. حتی جوان هندی علاقمند به پزشکی بخاطر ارزانی به ارمنستان می آیند و تعدادشان هم کم نیست.
- ۳- نزدیکی به ایران

البته گروهی از این فراد، آزادی و جاذبه هایی مثل (سکس، دیسکو نایت کلاب و مشروبات الکلی) را هم در انگیزه شان دخیل می دانستند.

جوابهای مشترک گروه ج (کسانی که برای فوق لیسانس و یا دکتری آمده بودند). البته مصاحبه شونده اکثراً دانشجویان دوره دکترا بودند.

- پذیرفته نشدن در دانشگاههای دولتی، آزاد و پیام نور
- ارزانی رشته ها نسبت به اروپا و سایر کشورهای آسیایی و حتی ایران
- پذیرش راحت در رشته ی مورد علاقه
- پذیرش سخت دانشگاههای داخلی
- و سبک تحصیلی (حضور و نیمه حضوری و تمام وقت)

البته بخاطر قوانین جدید وزارت علوم چیزهای بنام غیر حضوری و حتی نیمه حضوری نداریم. مگر اینکه دانشجویان قبلاً ثبت نام کرده باشند مثلاً دو سال یا سه سال پیش.

البته در میان گروه سوم یعنی دانشجویان دکتری افراد فرهیخته ای بودند که صاحب تالیفات و مقالات در مجلات ISI نیز بودند. برخی از آنها در سال دوم تحصیل در کشور ارمنستان، در مراکز آموزشی عالی ایران پذیرفته شوند و برگشتند. نگارنده خود کتاب تخصصی را از انگلیسی به فارسی ترجمه کرده، مؤلف یک کتاب است و دوبار در مرحله اول دانشگاه های دولتی نمره حد نصاب برای مرحله بعد را آورده است.

گروه سوم (یعنی دانشجویان دوره دکتری در کشور ارمنستان) خیلی از این عزیزان به جهت مسئولیت و مشغله کاری وقت کافی و وافی برای مطالعه جهت قبولی در آزمونهای ورودی دکترای در کشور ایران را ندارند.

البته جاذبه هایی که در صفحات قبل بیان شد (سکس، دیسکو و...) ممکن است هر کسی حتی دانشجویان مقاطع بالاتر را تهدید نماید. انگشت اشاره این جاذبه ها در میان آنها هم دیده شده است.

نتیجه گیری:

تبعات و پیامدها:

تبعات دینی و مذهبی: شرایط برای مفاسد اخلاقی در این کشور (ارمنستان) بسیار آسان است. تکرار این اعمال و گناه باعث مسخ شخصیت دینی یک شهروند دینی خواهد شد.

تبعات اجتماعی UN فرهنگی UN جاذبه های این کشور (ارمنستان) باعث می گردد که گردشگران مخصوصاً جوانان برای دوستان و اقوام خویش در ایران تبلیغ کنند. لازم نیست ارمنستان برای تبلیغ کشور خود، هزینه ای را بپردازد. خیلی از مردم ارمنستان وقتی یک ایرانی را می بینند، کلمه فساد اخلاقی برایشان تداعی می شود.

تبعات اقتصادی - خود قضاوت کنید چه میزان ارز از یک کشور به کشور دیگر وارد می شود و باعث رونق کشور مقصد می گردد. کشور مقصد با بدست آوردن ارزهای کلان، اشتغالزایی می کند، ثروت اندوزی می کند، ما به جهت آسیب به صنعت توریست در داخل کشور، وارث بیکاری می شویم.

تبعات بهداشتی: جوانان به جهت خویشتن داری پایین، ممکن است رعایت بسیاری از نکات ایمنی و بهداشتی را نکنند. بسیاری از آنها ممکن است دچار بیماریهای مقاربتی (ایدز، سوزاک و تبخالهای مقاربتی، شوند. ممکن است به همسرانشان در ایران منتقل کنند. سوزاک هم مثل ایدز، علائمش بسرعت آشکار نمی شود. یک الی دو هفته و حتی ممکن است یکماه طول بکشد تا علائم خود را نشان دهد. فرض کنید این جوان آلوده به ویروس و یا باکتری بدون آگاهی از علائم و خود بیماری، باکتری و یا ویروس داخل بدن خود را به همسر و یا به فرد دیگری (در ایران) منتقل نماید. همسر نیز بیمار می شود و تازه بیماری های خانوادگی شروع خواهد شد.

برخی از جوانان به جهت رعایت نکردن نکات ایمنی و رفتارهای پر خطر، دچار اضطراب شدید شده بودند (نکند ایدز گرفته باشم). نگارنده به جهت تخصصی که دارد (مشاور خانواده) شاهد این اضطرابها از سوی برخی از مسافرین بوده. یکی از آنان تا دو ماه با همسر خود (در ایران) مقاربت نداشته اند و همین باعث تعارض و درگیری شده بود. اضطراب این افراد، روی توانایی جنسیشان تاثیر می گذارد، ممکن است آنها دچار ناتوانی موقعیتی هم بشوند. برخی از افراد مجرد نیز از ترس از بیماریهای مقاربتی دچار اضطراب شدید شده بودند. ناگفته نماند که بعضاً گردشگران جوانی بودند که فقط به صرف دیدن اماکن تفریحی و بازدید از کشور خارجی به ارمنستان آمده بودند. حتی با اینکه در کنار دوستانی بودند که آزادانه هر کاری می کردند ولیکن آنها خود را حفظ و حتی برای اقامه نماز به مسجد هم می آمدند.

پیشنهادات:

۱- سفارت جمهوری اسلامی و رایزنی فرهنگی تدابیری را بیاندیشند تا به محض ورود اینگونه توریستها به خاک جمهوری ارمنستان در یک کلاس تحت عنوان «چگونه از تفریح و سفر خود لذت ببریم» شرکت کنند. این کلاسها می تواند در قالب یک تور داخلی در کشور ارمنستان بصورت رایگان انجام شود.

۲- دادن بروشورهای هشدار دهنده (جنبه تهدید کننده و سیاسی نداشته باشد). توریستها احساس نکنند که تحت کنترل و یا پی گرد هستند. این هشدارها می تواند جنبه های آموزشی و بهداشتی داشته باشد.

۳- ارتباط با آموزش عالی و بیان معضلات سفر به ارمنستان

از آموزش عالی خواسته شود تا شرایطی را در داخل کشور ایجاد کند تا افراد بهانه ای برای ادامه تحصیل در خارج از کشور را نداشته باشند. یعنی دانشجویی که علاقمند به رشته پزشکی و یا دندانپزشکی است به راحتی بتواند در داخل ایران ادامه تحصیل دهد. آموزش عالی ادعا می کند که اینگونه افراد در دانشگاههای بین المللی (مثل بین المللی کیش) می توانند ادامه تحصیل دهند. حتی با رتبه ۸۰۰۰ لازم بذکر است که شهریه اینگونه دانشگاهها در داخل کشور حدوداً هشت میلیون تومان می باشد (فقط شهریه).

۴- دوره دکتری به سبک "by research" را در کشور راه اندازی کنند تا هر استاد بتواند ۴ دانشجو را پذیرش کند. مطمئناً از تعداد دانشجوی متقاضی برای ادامه تحصیل در دوره دکتری در خارج از کشور کاسته خواهد شد. مسئولین آموزش عالی در این زمینه تنگ نظر هستند.

۵- جاذبه های توریستی در داخل کشور را زیاد کنند. منظور این نیست که در داخل شهرهای شمالی و سایر شهرها دیسکو و سکس راه اندازی کنیم. بلکه یک جوان ایرانی در ایام عید و تابستان بتواند با هزینه کم مسافرت کند و از تفریح در داخل کشور لذت ببرد. جاذبه های فرهنگی این شهرها را زیاد کنیم (قایق سواری، موج سواری، استخرهای سرپوشیده، پارکهای تفریحی و سینماها، سالن های ورزشی) برخی از جوانان در ایام عید جرأت مسافرت کردن به این شهرها را ندارند.

مسئولین باید فکری برای گردشگری فرهنگی در داخل کشور بکنند می توان به راحتی انواع منابع و جاذبه های گردشگری فرهنگی را شناسایی و برای آنها برنامه ریزی کرد. اما باید توجه کنیم که توسعه گردشگری فرهنگی همچون دیگر انواع گردشگری، دارای اثرات مثبت و منفی است. هنوز برنامه ریزان و مدیران گردشگری در بخش دولتی و خصوصی آن است که با اعمال شیوه این صحیح ضمن افزایش مثبت توسعه گردشگری فرهنگی، اثرات منفی آنرا به حداقل برسانند. هنگامی که منابع گردشگری فرهنگی به خوبی شناسایی شود، شاهد اثرات مثبتی در اجتماع و محیط فرهنگی خود هستیم. مهمترین این اثرات حفظ شدن و پایدار ماندن میراث فرهنگی، هنرها و سنتها و آداب و رسوم ملتها است. منطقه میزبان (مثل شهرهای شمالی و سایر شهرها) مجبور است به منظور ارائه این منابع، آنها را مدیریت کرده و استانداردهایی را برای حفظ آنها اعمال کند.

یکی دیگر از آثار مثبت توسعه گردشگری فرهنگی احیای غرور فرهنگی و ملی است. هنگامی که مردم یک منطقه مشاهده می کنند که یک گردشگر مسافت زیادی را پیموده تا شیوه جشن گرفتن آنها را تماشا کند، به خود می بالند و به فرهنگ و آداب و رسوم خود افتخار می کند. در پایان متذکر می شویم که ما هیچ وقت نمی توانیم پیامدهای منفی مسافرت گردشگران ایرانی به ارمنستان را به صفر برسانیم، ولیکن می توانیم به حداقل برسانیم.

والسلام

۹۰/۱۰/۲۵